

תבנית הסיפור: אח קטן / רונית מטלון

ערכה איריס פלאום

הסיפור "אח קטן" עוסק בחיפוש זהות וגיבושה.

משמעות זו נבנית באמצעות תיאור ניסו הדמות המרכזית (מוצאו, השכונה בה הוא גר, משפחה חד הורית). בסיפור דגם של חניכה, במרכז הסיפור ניסו נער בין חמש עשרה וחצי שעובר מילדות לבגרות בשל אובדן שחווה בחייו (מות אחיו ומות סבו).

בסיפור שתי עלילות השלובות זו בזו, עלילת ההווה ועלילת העבר (זיכרונותיו של ניסו).
*** בכיתות יותר חזקות להכניס את עניין הביקורת החברתית.
עלילת ההווה: (חלק זה של התשובה קצר מאוד).

1. המפגש של ניסו ודווידיקו חברו.
2. ההליכה של ניסו לבית גיסתו רחל אלמנת אחיו,
3. המפגש עם רחל גיסתו.
4. המפגש עם דווידיקו ושתי הנערות במכונית, התקרית האלימה.

עלילת העבר: (חלק זה של התשובה ארוך)

1. בפתיחת הסיפור – במפגש עם דווידיקו ניסו נזכר בשבעה שישבו.
2. בדרכו לבית גיסתו רחל – ניסו נזכר במה שהחל שנה לפני כן, מוטיב הבית.
3. במפגש עם גיסתו – ניסו נזכר כי רחל לא נכחה באירוע עצמו אלא מה קרה כשהגיעה. כמו-כן, אובדן סבו ותגובתו של ניסו לאובדן זה.
4. במהלך התקרית האלימה שאותה יזם ניסו הוא נזכר באירוע הטרגי עצמו.

לסיום, ניסו חש בסוף התקרית שהוא כבר לא ה"אח הקטן" כפי שכינתה אותו רחל (כותרת הסיפור).

הוא מצליח להיפטר מרגשות האשם שהיו בו.

ניסו רוצה לצאת מהמצוקה שהוא חי בה אך בניגוד לאחיו ולא בדרכו.

אח קטן / רונית מטלון

ערכה איריס פלאום

הסיפור " אח קטן" מאת רונית מטלון עוסק בנושא של חיפוש זהות וגיבושה,

משמעות זו נבנית באמצעות תיאורו של ניסו, הדמות המרכזית.

בסיפור דגם של חניכה, הסיפור עוסק בנער בן חמש עשרה וחצי, ניסו הדמות המרכזית, שעובר מילדות לבגרות בשל האובדן של אחיו הבכור ושל סבו. הוא נער מתבגר שמנסה למצוא את מקומו בחברה על ידי התמודדות עם אחרים ועם עברו הקרוב (מות אחיו בנסיבות טרגיות ואובדן סבו). נער בן חמש עשרה וחצי שחי בשכונת מצוקה, נער ממשפחה חד הורית ממוצא מזרחי. הוא מחפש זהות בחברה שנשלטת על ידי סממנים אשכנזים.

בסיפור ישנן שתי עלילות שמצטלבות – ההווה הסיפורי שמתאר השתלשלות של יום אחד ועלילת העבר שעולה באמצעות זיכרונותיו/תודעתו של ניסו.

ההווה הסיפורי תחילתו בפגישה של ניסו עם דווידיקו חברו שמבוגר ממנו בשנה, דרך פגישתו של ניסו עם גיסתו רחל (אשתו של אבנר אחיו של ניסו שנהרג), המפגש ברכב עם דווידיקו ושתי הנערות, ובסיום האירוע האלים שבין ניסו לבין רינגו, שבסופו זוכה ניסו באישורה של הנערה שהגן על כבודה.

בתוך עלילת ההווה הסיפורי נפרשת **עלילת העבר**. עלילה זו מועברת בקטעים בהם ניסו נזכר באסון שפקד את משפחתו(אלה התרחשו כחודשיים קודם לכן). שיאם של אירועי ההווה מתוארים במקביל לשיאם של אירועי העבר, מה שמגביר את המתח ביצירה ומסייע באפיון דמותו של ניסו, הנער שמלא ברגשות אשם.

הזיכרון של מות אבנר לא מרפה מניסו, הוא משחזר גם את האירועים שהקדימו לאירוע עצמו, הזיכרון מהבהב בתוך אירועי היום בהווה הסיפורי למרות שהם לא מזכירים את המוות.

בתחילת הסיפור נזכר ניסו בשבעה שישבו הוא ומשפחתו. בדרכו לרחל גיסתו, אלמנת אחיו, הוא נזכר בשנה שקדמה לאירוע הטרגי. ניסו נזכר כיצד אמו נהגה לדרבן את אבנר לבנות תופסת לא חוקית לביתו שהיה סמוך לבית הוריו. התכנון של אמו היה שכל המשפחה המורחבת תגור יחדיו בבית המחודש. אבנר היה בעל משפחה צעירה, אשתו רחל ההרה, זוג תאומים בני שלוש ובת נוספת. הם נישאו בגיל צעיר, הרצון של אמו לבנות היה בניגוד לרצונה של רחל. למרות צו ההריסה שקבלו אבנר המשיך לבנות את הבית בעידודה של אמו. הבית החצי בנוי (**מוטיב הבית**), הפיגומים שנותרו **מסמלים** את חייו השבורים של ניסו ושל משפחתו, תחושת הזרות והניכור שהם חשים. ניסו מנסה לאחות את השברים בתוכו, את רגשות האשם שבו בגלל מה שקרה לאחיו. אמו של ניסו רצתה להיטיב את ביתם, את חייהם, אבל ניסו רוצה בית אחר, משמע חיים אחרים, הוא לא שלם עם דרכם של אמו ושל אחיו. במהלך שיחתו עם גיסתו רחל, אלמנת אחיו, הוא נזכר ביום האירוע הטרגי שרחל לא נכחה בו, אלא חזרה אל הבית והתיישבה על המדרכה שבורת לב. סבו הורה לה להיכנס הביתה. ניסו נזכר גם במות סבו שהתרחש שבועיים לאחר מות אחיו. הוא התקשה לחזור לשגרה, הסתובב ברחובות, התקשה לישון ונהג להתעורר בארבע לפנות בוקר מתוך

הרגל של טקס שתיית התה של סבו. ניסו נהג לשבת, לאחר מות אחיו וסבו, על כיסא בפינת האוכל ולשחזר את כל ההתרחשויות של המוות.

לקראת סיומו של הסיפור ניסו פוגש נערה בת גילו ומתוודע אל עריצות הכוח מול הבחור השמן, הבריון שמכונה 'רינגו' כאשר זה מביט בחמדנות בנערה שאתו. ניסו הוא שיזם את הקטטה עם הבריון בשל מבטו על הנערה, מבט שמביע בעלות, מבט שמציב את הנערה כמו חפץ למכירה. אירוע זה מול רינגו מחזיר את ניסו אל הרגעים שלפני האסון שבהם ראה את אבנר בסכנת חיים מול השוטרים וקפא מתוך הלם. ניסו הגיב מול רינגו בתחילה באותה דרך כמו באסון "תקוע כמו עץ חשב כמו אז...", אך הוא מחליט לפעול ולקחת שליטה על המצב בניגוד למה שקרה לו כשאחיו התעמת עם השוטרים. ניסו מוציא את כל הכעס שצבר בתוכו על הבריונים, הם מאפשרים לו תחילה לחזור בו כשהם דורשים ממנו התנצלות, אך ניסו מסרב. כתגובה הוא מוכה קשות, אך בסירובו הוא חש שהוא כבר לא "קטן" כפי שחש באסון המשפחתי וכפי שרחל, אלמנת אחיו, אמרה לו "אתה קטן ניסו". ניסו כבר לא חש האח הקטן, החלש חסר המשמעות בחברה כפי ש**כותרת הסיפור** מעידה. ההתמודדות של ניסו עם הפחד באה לידי ביטוי בעימות שלו עם רינגו, למרות שזה היה קרב אבוד מראש הוא נלחם ו'זכה' בנערה בסוף. האירוע האלים נותן לניסו להרגיש שהוא תפס שליטה חזרה על חייו. ניסו מבין טוב יותר מאחיו (ניסו ואבנר שניהם ביקשו לשפר את מציאות חייהם, אך אחיו אימץ לעצמו את סמנני הגבריות המאצ'ואית כדי לשרוד בשכונה, אך ניסו הוא רך ועדין יותר) את מציאות חייו. הוא מגלה רגישות רבה יותר כלפי רחל גיטתו וכלפי אימו, וכן כלפי הנערה שהושפלה.

לסיום, מות אחיו מילא את ניסו ברגשות אשם וכך האירועים שחווה מובילים אותו לחיפוש מקומו בחברה ולחיפוש זהותו. הוא מנסה לגבש לעצמו זהות אחרת בתוך מציאות קשה ומסוכסכת מבחינה משפחתית וחברתית. הוא עדין יותר מסביבתו, והוא לא רוצה להישאר בתוך העליבות בה הוא חי.

אח קטן/ רונית מטלון

דף עבודה – תרגול כתיבת סכום

כתוב את הפתיחה שכוללת – הסיפור ... עוסק ב....., דגם של חניכה, בסיפור שתי עלילות.

תאר את עלילת ההווה הסיפורי בקצרה (4 התחנות שלמדנו)

עלילת ההווה הסיפורי מתחילה בפתיחת הסיפור כאשר _____

עלילת העבר הסיפורי הם למעשה הזיכרונות של _____ . תאר את העבר הסיפורי.

בפתיחת הסיפור במפגש בין ניסו לבין _____ , ניסו נזכר ב _____ .

ניסו בדרכו ל _____ , נזכר ב.....(פרט את זיכרונותיו של ניסו והתייחס גם למוטיב הבית)

בשיחה בין ניסו לבין _____ הוא נזכר ב.....

ניסו יוצא מביתה של רחל אל עבר המפגש עם _____ .

שיאו של ההווה הסיפורי מקביל לשיאו של _____.

לסיום, ניסו לאחר התקרית האלימה מבין ש... (הכנס כאן את ההתייחסות לכותרת הסיפור, על אילו תחושות ניסו מתגבר)
